

Bon-BOM

2018. december | A Bolyai Önképző Műhely lapja | 8. évfolyam, különszám

Rend és rendetlenség
2. oldal

Karácsonyi levelek
5. oldal

„Legyünk hát jobbak”
7. oldal

Forró csokoládé
9. oldal

Régimódi történet
11. oldal

Rend és rendetlenség karácsony környékén

Vajon odafigyelünk karácsony közeledtével a rendre?

„Természetesen igen!” – válaszolnám én is. De biztos így van ez? És mit is jelent a „rend”?

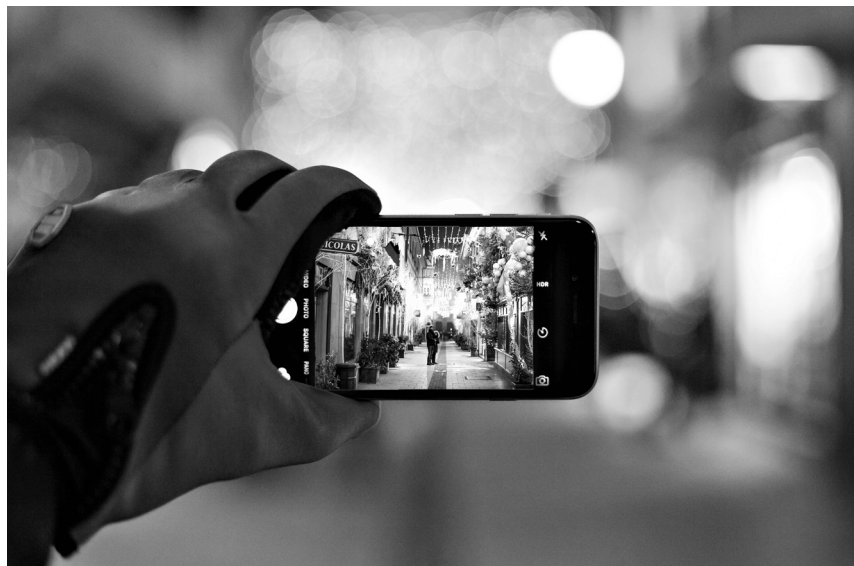
Mindenki kitararít saját háza táján, általában egy szobát még külön is előkészítünk a karácsonyra: egy adventi koszorú, egy-két dísz, s majd itt kap helyet a karácsonyfa. Ugyanakkor előfordul, hogy van olyan szoba, ami nem kap ekkora figyelmet...

Ennél azonban még fontosabb, hogy mi magunk, az életünk rendes-e avagy „rendetlen”. Ez most furcsán hangozhat, de rögvest megmagyarázom. Ezzel nem csak arra gondolok, hogy vajon sikerül-e

a helyére tennem a kabátomat, miután hazajöttem, hanem arra is, hogy „úgy általában” munkálkodunk-e egyéni szinten a világ rendjének fenntartásán – szerencsésebben mondva: igyekszem-e a világot egy kicsit jobbra tenni. Ez korántsem olyan magától értődő – karácsony környékén sem. Sok esetben ez lehet az a bizonyos kevés figyelmet kapó szoba, amit nem teszünk rendbe.

Elcsépelet témáról fogok írni? Úgy tűnhet, meglehetősen. Fontos? Mindenképp, egyre inkább!

Tennék egy-két kijelentést, amiket akár vitaindítónak is szánhatnék, de jelen esetben inkább axiómaként tekintek rájuk:

- „Az emberek alaptermészete nagyon keveset módosult, miközben a tárgyi világ alaposan megváltozott körülöttünk, mindent elborít, és ezzel a dömpinggel nehéz megbírkózni.” (Polcz Alaine egy interjúban, 2001.)

- A tárgyi túlszűfolttság mellett jellemző az életritmus gyorsulása – a két-tő egymást indukálja.

- Az emberek rend iránti igényét kisgyermekkorban kell(ene) kialakítani.

Egyre nehezebb manapság a tárgyi világtól való elszakadás. Ebben nem segít minket a digitalizáció hatása sem. Ahogy azt megszoktuk az év többi részében, úgy karácsonykor is a digitális világ az egyik meghatározó szempont életünkben: az első lépésünk a nagymamához való megérkezéskor ellenőrizni, hogy tudtam-e csatlakozni a Wi-Fi-hez, vagy működik-e a mobilinternet. Ez megmutatja: a lustaság vezérel minket, s így sok minden egyébről megfeledkezünk. Igen, ez is rendtelenség. A kisgyermekre rászólunk, ha nem, vagy nem úgy teszi el a játékát. De mi magunk jobban követjük a rendet egész nap telefont nyomkodva?

A reklámok, a divat, társadalmi nyomás is ilyen irányba visz minket. Fekete pénteki örület van éppen, miközben soraimat írom.

A lustaság intézményét nem szeretném most külön értékelni. Egyébként lehet pozitívan is: rengeteg új

találmányhoz, fejlesztéshez segített hozzá minket. Viszont...

Mennyi felesleges dolgot használunk? Mi ez, kérem, ha nem rendtelenség? Látszólag a helyén van otthon a számítógép, tablet, telefon, okostévé és társai. Rend van ugyebár, hiszen szépen áll mindegyik a helyén, és még letörölgetni is volt időm őket. De még sincs rend... Felesleges dolgok sokaságában elveszni: nos, szerintem ez nem rend.

A mindennemű pazarlás helyett lehetőség nyílik segíteni másokon. Félreértés ne essék, ez egész évre érvényes. De gondoltam külön is megemlíteni itt, karácsony közeledtével.

Érdemes lehet tehát a fizikai rend mellett odafigyelni másra is. Karácsonykor – értem ezalatt a teljes karácsonyi időszakot – odafigyelni a másik ember tiszteletben tartására. Viták tömkelegét lehetne elkerülni. Mások segítségére, a béke keresésére: hogy igazán rend legyen.

Miért nem lépünk ki a fentebb többször, többféleképpen is említett körforgásból?

Igencsak jogos a kérdés, ezt érezzük. Miért kell külön figyelni ezekre? Nem természetes a rendezettség?

Nem a „helyes út legtöbbször a nehezebb út” klisére, és egyéb megfogalmazásaira szeretnék fókuszálni, de akkor is fontos kérdés ez.

De meg kell jegyeznem, hogy nem triviális a rendre való törekvés:

gyermekkorban elkezdődik ennek a tanulása.

„Nem táplálók többé semmiféle reményt országunk jövőjét illetően, ha holnap a mai fiatalság kerül hatalomra, mert ez a fiatalság kibírhatatlan, nem ismer mértéket, egyszerűen rettenetes.”

Míntha ma olvasnánk, ugye? Pedig második Hésziodosztól (Kr.e. VII. sz. első fele) van az idézet. Ezzel részben rációfokok magamra (azt írtam, hogy egyre aktuálisabb figyelni a rendre), részben pedig azt próbálom erősíteni: erre igenis figyelni kell!

E paradoxon feloldására: természetesen mindig változott a világ, mindig új dolgokat hoztak a fiatalok (akár jó, akár kevésbé). Viszont most egy valami változott: az „új” érkezésének sebessége. Gondoljunk csak

bele: a számítógép és internet 50 év alatt terjedt el, több generációhoz is egyszerre érkezett az újdonság. Ez az emberiség történetében egyedülálló. Tehát valóban olyan téma ez, ami egyre aktuálisabb!

A rend. Odafigyelést igényel.

Kiskoruktól tanulják a gyermekek.

Még hozzá tőlünk! És egyébként mi is egymástól.

Arra hívnék mindenkit – beleértve magamat is –, hogy próbáljunk idén odafigyelni a rendre!

Illyés András

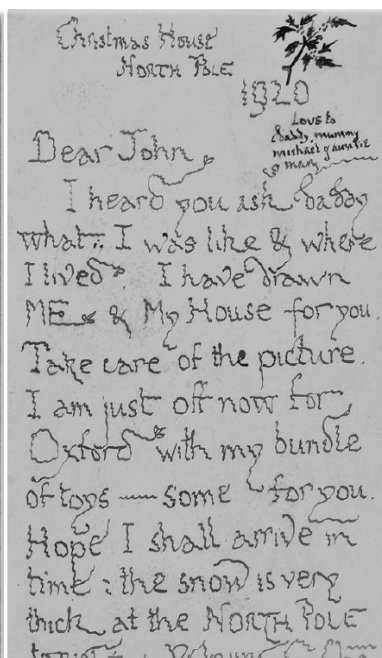
J. R. R. Tolkien: Karácsonyi levelek

A karácsonyi készülődésben nincs is jobb, mint egy könyvet elővenni, és csak az olvasás örömeért olvasni. Ilyenkor tudjuk átérezni azt a csodát, amit a karácsony nyújtani tud számunkra. Tolkien is szerette volna gyermekeit megörvendeztetni, emiatt is írt nekik minden évben kétszer is levelet az Északi-sarkról címezve. Ezeket a leveleket gyűjtötték össze, hogy az olvasók is gyönyörködhessek Tolkien fantáziájának birodalmában.

Az első levél 1920-ban érkezett a házhoz, míg az utolsót 1942-ben küldte, mikor a legfiatalabb gyermeke

is elmúlt tizennégy éves. Ezek a levelek minden december hatodikán és huszonnegyedikén érkeztek a házhoz, Karácsony apó nevében írva. Először a levelek rövidek voltak, majd nemcsak hosszuk kezdett el növekedni, de egyre több szereplő is került bele. Míg kezdetben Karácsony apónak csak Karhu, hű jegesmedvéje volt a társa, később a levelekben említést tesz manókról, hólényekről, és Karhu családjáról is.

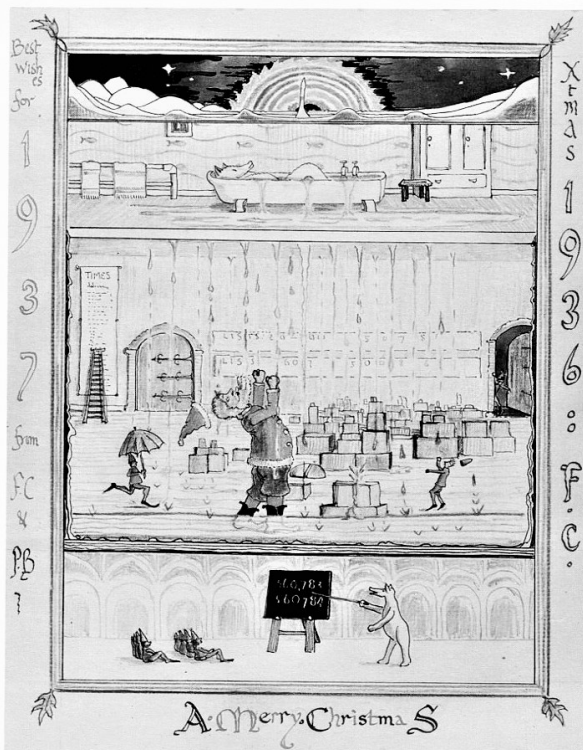
A Karácsonyi levelek tartalmazza mindazt, amit Tolkienről várhatunk: egy fantáziavilágot, amely kifogyhatatlan, és ezzel együtt egy új nyelvet is,

melyet az író talált ki. A történetek aranyosak és egyben lehen-gerlőek, izgalmasak és szórakoztatóak. Ám a történetekkel nemcsak az Északi-sarkon lévőek életébe tekinthetünk bele, de sokszor olyan visszautalásokat is láthatunk, amik az ő saját életükre vonatkozhatnak. Láthatjuk, hogyan írta meg Tolkien *A hobbitot*, majd abból hogyan lett sikerkönyv, de azt is, hogyan szivárognak be a mindennapi életükbe a háború szörnyűségei is. A szövegek annak a kornak lenyomatai, melyben láthatjuk, a gyerekek milyen helyzetekben várják a leveleket, a karácsony legboldogabb ajándékát.

A magyar kiadás egy faksimile, így a letisztázott fordítás mellett az eredeti változatot is szemügyre vehetjük. Ez nem csak azért érdekes, mert a szövegben is rengeteg játékosság és beleírást lehet látni, de a különleges rajzokat is itt szemlélhetjük meg. A rajzok a szereplőket ábrázolják, sematikusán,

sokszor nem is túl részletesen, de mégis nagyon sokat ad a szöveghez, hogy láthatjuk ezeket is.

Ez a könyv több mint néhány levél összeválogatása. Ez valami különlegesség, amit a gyermekkor elmúlásával is ugyanolyan lelkesedéssel tud olvasni az ember.

Telek Zsuzsa

„Legyünk hát jobbak, s higgyünk rendületlen, S ne csak így decemberben”

*Szép Tündérország támad föl szívémben
Ilyenkor decemberben.*

*A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű igézet,
Ilyenkor decemberben.*

December a karácsony hónapja, már első napjaitól a karácsonyra készülünk. Kisebb-nagyobb közösségekben jövünk össze megünnepelni azt (iskolában, munkahelyen, távolabbi rokonokkal, barátokkal, majd az ünnepnapokon a családdal). Mióta eszünket tudjuk, várjuk a karácsonyt. Az egyre korábban bekövetkező sötétedés, az egyre hidegebb idő az ünnep fényességének és melegségének igényét is magával hozza.

A karácsony a legtöbb család számára a legnagyobb ünnep, amelyet sokszor a már közhellyé vált „szeregett ünnepe” jelzővel illetünk. A kötelező köszöntések és a vendéglátások terhei ellenére igazából élvezzük a karácsonyt, a zsigereinkben van. A legtöbb ember első emlékei között tartja számon az egykori karácsonyok élményét. Vajon miért van ez így? A válasz egyszerű: a hétköznapi eseményei mellett az ünnepek örömei jobban megőrződnek. A karácsony intenzív nyomot hagy bennünk, s ezt erősíti, hogy az emlékeket a család

fel-felemlegeti, azokról a fotóalbumok képei tanúskodnak.

*...Bizalmas szívvel járom a világot,
S amit az élet vágott,
Behegesztem a sebet a szívemben,
És hiszek újra égi szeretetben,
Ilyenkor decemberben.*

A karácsonynak kultúrája van. Egyszerre vallási ünnep, közösségi ünnep és családi ünnep. Nemcsak ősi keresztény gyökereink, hanem sajátos, nemzeti hagyományaink, sőt, családi tradícióink is benne vannak a karácsonyban. Egyszerre régi és új. Egyszerre tradicionális és innovatív. A karácsony kultúrájában valahol minden benne van, ami körülvesz bennünket – élő történelem. Talán ezért sem tudnánk egy olyan világot elképzelni, amikor nincs karácsony. Ki nehezen, ki könnyebben fogadja el, hogy a karácsonyi tradíciók változnak, azt viszont senki se mondhatja, hogy nincs rá szükségünk. Egy biztos, hogy a karácsonyhoz a szeretet, az ajándékozás, a jóság kapcsolódik – annak csak a formái változnak.

*...És valahol csak kétkedő beszédet
Hallok, szomorún nézek,
A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak, s higgynk rendületlen,
S ne csak így decemberben.*

A karácsony talán kisgyermekként vagy kisgyerekekkel a legszebb... A gyermek számára egy varázslatos világ áll elő ekkor: fények, díszek, finomságok, kedvességek és ajándékok. A gyermeket és szüleit magával ragadja ez a misztérium. Egy ősi „játék” részei lesznek, amelynek középpontjában valóban a szeretet áll. Éppen ezért ne hagyjuk, hogy a karácsony kötelező teher, egy kipipálandó feladat legyen. Élvezzük, adjuk át magunkat a karácsony örömének, és töltődjünk fel! Ne feledjük, a karácsonyunkban a kereszténység, a magyarság és a családjaink múltjának és jelenének energiái mind-mind benne vannak. De a jóság és a szeretet ne csak karácsonykor legyen velünk, ezekre az emberi értékekre karácsony és karácsony között is szükségünk van...

Vers: Juhász Gyula: Karácsony felé

Blankó Miklós

Forró csokoládé

Karácsony közeledtével sokféle ital kerül előtérbe, amit karácsonyfa alatt kortyolhatunk. Az egyik ilyen a forralt bor és puncs mellett a forró csoki, amelyet rengetegféleképpen készíthetünk el, ízléstől függően. A forró csoki történetébe szeretnék elkalauzolni titeket, hogy jobban megismerjük ezt a finom italt.

Amerikában az aztékok és a maják az első európai hódoltság előtt már főztek forró csokoládét, amit *xocolātl*nak (ejtsd: sokolátl) nevezték el.

Ezt szertartásokhoz is használták, akkor a kakaóbabot megpörkölték, ledarálták, majd vízzel habosra keverték. Mivel zsírtartalma magas, nehezebben keveredett el.

Érdekes, hogy a csokoládé szó eredetileg a *cacau* igéből származik, amelynek jelentése: venni, cserélni, vásárolni. Annyira nagy becsben tartották a kakaóbabot, hogy azt használták fizetőeszközként is.

Később az aztékok egy másfajta receptet dolgoztak ki, ahol a kakaóbabot megerjesztették, majd ezt ízesítették kukoricaliszttel, ánizzsal, vaníliával, és fahéjjal is. Az erjesztésnek köszönhetően ez az előzőtől már sokkal lágyabb állagot vett fel, és kevésbé volt keserű.

Amerikából a hódítók miatt Európában is elterjedt a kakaó fogyasztása, bár eleinte nem volt túl népszerű ital. 1660 és 1685 között vált igazán divattossá a forró csokoládé, ennek pedig sok köze lehet ahhoz is, hogy Londonban 1657-ben nyílt meg az első forró csokoládét árusító vendéglő, a Chocolate House.

Ezek után a csokoládé fejlődésében inkább a szilárd csokoládé, mint a forró csokoládé vált népszerűbbé és változatosabbá, de mindig vannak új fűszerek és lehetőségek, amivel különlegesebb ez a mára már édes,

forró finomság. Különleges ízvariánsook lehetnek például fahéj, ánizs, chili és gyömbér, vagy akár a fahéj kardamommal, chilivel vagy vaníliával, esetleg szerecsendióval ízesítve.

Az alábbiakban két recept is segíti az ínycsekek italválasztását:

Extra sűrű forró csoki

Hozzávalók:

- 1 l tej
- 20 dkg étcsokoládé
- 4 evőkanál kakaópor
- 4 evőkanál tejszín
- 1 narancs
- kevés cukor

A tejet töltsd bele egy lábosba, majd kezd el melegíteni. Közben a csokit darabokban add hozzá, a narancs levét és kevés reszelt héját a többi hozzávalóval keverd el. Ha a csoki elolvad, vedd kicsit magasabb lángra, és főzd addig, amíg megfelelő sűrűségű nem lesz.

Végezetül töltsd ki bögrébe, és díszítsd tejszínhabbal, fahéjjal, pillecukorral, vagy narancsreszelékkel ízlés szerint.

Rumos forró csoki

Hozzávalók:

- 2 dl tej
- 1 dl tejszín
- 1 csapott evőkanál méz
- 1 rúd fahéj

- 1 csomag vaníliás cukor
- 1 evőkanál cukrozatlan kakaópor
- 6 dkg étcsokoládé
- 3 cl rum

Forrósítsd fel a tejet, keverd bele a fahéjat, a kakaót, az étcsokit és a vaníliás cukrot. A tűzről levéve 1-2 percig kevergesd, majd lassan add hozzá a mézet, a tejszínt és a rumot is. Végül töltsd bögrébe, ízlés szerint díszítsd tejszínhabbal, pillecukorral vagy fahéjjal.

Telek Zsuzsa

Régimódi történet

Kétezer évvel ezelőtt feltűnt egy fényjel, egy csillag az égen, amelyet messze földről követtek az emberek. Ez a csillag ma is feltűnik mindannyiunk életének az égen, mutatva az utat embertől emberig, szívtől szívig, utat mutat az igaz szeretet megértéséhez.

Karácsony ünnepe közeledik! Ünneplőbe öltözött szívvel várjuk, hiszen Jézus születésének napja a szeretet ünnepe. Ez az az ünnep, amikor mindenki megpróbál egy kicsit jobb lenni, egy kicsit jobban szeretni, egy kicsit jobban figyelni embertársaira. Reméljük, hogy az idei karácsony közelebb, s nem távolabb sodor minket szeretetinktől. Legyünk bárhol – otthon, itthon és a nagyvilágban –, a híradások ne vörös és fekete képekről szóljanak. Bár a leírások szerint az első karácsony sem konfliktusok nélküli világban zajlott le: jelen volt a szegénység, az erőszak, az árulás, az egymástól való elidegenedés.

Fenyvesi F. Lajos *Decemberi könyörgésében* valamennyiünk óhajtott vágyait fogalmazza meg: „Adj Uram békességet ezen a földön! Add Uram, hogy a gyűlölet lángja csillapodjon! Népek, nemzetek köszönjenek egymásnak, hallgassák meg a másik énekét, tanulják meg vidám szomorú tancát! Jóságos szívet is adj Uram, hogy ismét jótettekre legyünk képesek! Őszinte és igaz legyen cselekedetünk,

teljes figyelemmel hallgassuk meg embertársunkat úgy, hogy átérezzük gondjait és nyomorát.”

Karácsony fénye bevilágít közösségünk életébe, otthonainkba, hogy szétűzze a bizalmatlanság sötétségét, megszüntesse a nemzedékek gondolkodása közti feszültséget, felébressze a szülők gyerekeik iránti felelősségét, s a rászorulóak iránti érzékenységünket. De ez a fény bevilágít személyes énlünk világába is, hogy szétűzze az önzés sötétségét, kioltva belőlünk a bántó indulatok tüzeit, a sötétben látás kísértését, az ártani akaró szándékot, hogy reményt ébresszen, s beragyogja a világot.

Hamarosan családi otthonaink meghittségében is kigyulladnak a karácsonyfákon a fények, amelyek meleget és tisztaságot árasztanak a fogadó-kész szívek felé.

Kívánom, hogy a lélek szemével mindenki felismerje az élet igazi értékét, a szeretetnek és egymás megbecsülésének szépségét, hogy képesek legyünk sugározni és fogadni is a szeretetet.

Nátz Kata

Kellemes karácsonyi ünnepeket kíván a Bon-BOM szerkesztősége!

Impresszum

Szerkeszti: Herbst Rebeka

Munkatársak: Blankó Miklós, Illyés András, Nátz Katalin, Telek Zsuzsa

Tördelő: Telek Zsuzsa

A borítón látható kép a www.unsplash.com oldalról származik.

Szerkesztőség: 1148 Budapest, Örs vezér tér 11. fszt. 1.

E-mail: bom@e-nyelv.hu

Honlap (korábbi számokkal): www.bolyaimuhely.hu

Alapítva 2011-ben.

A Bon-BOM című lapot a Médiahatóság 2012 októberében
nyilvántartásba vette.

Megjelenik 2018-ban a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.